

punt van vergelijking. Zij had een schijn van zorgvuldigheid, doch was eigenlijk een brutaal bedrijf van de grootste ruwheid.

En toen het aan de orde stelden der vergelijking in beginsel een poging was, om Jezus Christus te overweldigen, toen moest die wil tot overweldiging van den Onvergelykbare zich handhaven ten einde toe. Hij moest komen tot het vonnis: Christus onder Barabbas.

Het was logisch. Maar dan logisch in de betekenis van het onlogische.

Het was dus eigenlijk niet logisch, maar dynamisch.

En het was zeer slecht.

En wij, die het zien en hooren, mogen ons nu wachten niet voor de verkeerde uitkomsten alleen, doch vooral voor de zondige aanvangen in het vergelykingswerk.

Wie voor Jezus van Nazareth geplaatst wordt, die wete: dat Hij niet te vergelyken is...

Want als mensch valt Hij binnen den kring van het eindige. Doch als God staat hij daarbuiten. En als God kan hij zeggen: Bij wien dan zult gij mij vergelyken, dien Ik gelijk zij?

Dit is een dogma zegt iemand.

Ja, gelukkig, antwoorden wij.

Maar zeg eens, of gij met uw „ervaring” het weerspreken kunt!

Och — wie is er niet als Pilatus? Wie heeft niet gevoeld, dat hij Christus Jezus niet vergelyken kon, anders dan door grofheid en verlegenheidsdaad?

Prijs Hem niet met schoone woorden, op grond van uw vergelyking. Maar erken, dat Hij Zichzelf is en niemand meer. Hij is alleen dan die Hij is; zichzelf bekend en niemand nader. En vergelyken is hier zoeken naar waarheid als ze uit het gezicht verdwenen is.

K. S.

KERKELIJK LEVEN.

Synode-indrukken.

VIII.

De indruk in het land.

De publikatie van het dogmatisch-exegetisch rapport met zijn konklusies en die van de kerkrechtelijke konklusies hebben, naar wij van verschillende zijden vernemen, door heel het land een diepen indruk gemaakt.

Zij, die zich bezorgd maakten, dat onze kerken in dit geval van leertucht niet zouden durven doortasten, voelen zich verlicht.

Anderen, die meenden, dat het om een klein geschil ging en dat de zaak-Geelkerken kunstmatig was opgeblazen, erkenden eerlijk, dat door het dogmatisch rapport hun oogen waren opengestaan voor het ontzaglijke gevaar, dat onze kerken bedreigde.

Zij, die in den waan verkeerden, dat op den achtergrond persoonlijke sympathiën en antipathiën de figuren op den voorgrond bewogen, betuigden hun leedwezen over die verdenking.

Heel de Gereformeerde pers — op één uitzondering na — gaf uiting aan haar gevoel van voldoening over den uitslag.

Wij voelen weer grond onder de voeten.

Dat is het thema, dat men bijna van alle kanten beluisteren kan.

De indruk is zoo goed als algemeen: onze kerken stonden voor het dilemma om of de waarheid der Schrift volkomen te handhaven en daarmee te blijven in de lijn der Reformatie of om de deformatie officieel toe te laten.

En doordat de Synode het laatste zonder aarzeling heeft afgewezen en eenparig voor het eerste gekozen, oogstte zij den dank in van zeker meer dan 99 percent onzer Gereformeerden.

Het kan natuurlijk niet van onze rubriek gevergd, dat daarin allerlei brieven en berichten, waarin die blijdschap wordt vertolkt, worden opgenomen.

Het zij voldoende de verademing te konstateeren, welke de besluiten der Synode alom heeft gebracht.

De stemmen zijn verstomd, welke waarschuwen, dat de Synode te Assen voorbarig was saamgeroepen.

Voor velen, waaronder ook vooraanstaande mannen, is deze vergadering een openbaring geweest.

Zij vinden er geen doekjes om: wij wisten niet, dat de afwijking van de belijdenis reeds die afmeting had aangenomen.

Het echt Gereformeerde besef is hierdoor niet weinig gesterkt.

Dat mag tot het goede gerekend, wat dit op zichzelf zoo droevig geschil, reeds heeft opgeleverd. Velen zijn ontwaakt uit hun rust.

Zij betrekken thans de wachtposten.

Zij bewonderen meer dan in jaren de heerlijkheid van ons Gereformeerde belijden.

Natuurlijk bleven ook protesten niet uit.

Maar wij kunnen ons niet onttrekken aan den indruk, dat meer dan één protest op misverstand is gebaseerd.

En het ligt op den weg van de getrouwe kerkelijke pers om dat misverstand uit den weg te ruimen.

Hoe jammer toch zou het zijn, indien deze zaak eenige scheuring — hoe gering van omvang ook — ten gevolge had.

De Synode heeft zich gelukkig niet door vrees voor scheuring laten leiden.

Trouweus, indien zij de vrees om advies had gevraagd, zou zij geen raad hebben ontvangen, die in orakeltaal sprak en waaruit zij nooit had wijs kunnen worden.

Het stond toch zóó, dat, wanneer het gevoelen van Dr Geelkerken ware geduld, tal van kerkleden zich niet aan het besluit der Synode zou hebben gekonformeerd.

Dat was geen looze bedreiging, maar vast voornemen.

En daarmee zou aan onze kerken het edelste bloed zijn afgetapt.

Zij zouden verloren hebben zulken, die zich onvoorwaardelijk buigen onder den scepter van Koning Jezus, gelijk Hij Zich openbaart in de Schrift in haar geheel en in elk harer deelen in het bijzonder.

Maar, zooals gezegd, de Synode heeft de vrees niet gekonsultieerd.

Zij heeft zich niet ingelaten met kansberekening over een scheuring links of een scheuring rechts.

Zij is slechts te rade gegaan met Schrift en belijdenis.

En de uitkomst gaf zij over aan Hem, die al de eeuwen door voor Zijn kerk heeft gezorgd, haar gedurig weer van dwaling heeft gezuiverd, haar inzicht in Zijn Woord heeft verhelderd.

Daarom konden de Synodale zittingen ook zulk een kalm verloop hebben.

En die kalmte, haar ingestort door den Geest der waarheid, heeft het vertrouwen in haar versterkt.

De niterste welwillendheid.

Waar zulk een kalmte haar eigen was, kon het niet uitblijven, dat zij tegenover Dr Geelkerken heel welwillend stond.

Zij heeft die welwillendheid zelfs gedreven tot het uiterste.

Ja, men heeft weleens gevraagd of zij daarin niet een tikje overdreven heeft.

Het juiste midden valt vaak moeilijk te treffen.

En ieder zal het toch moeten toestemmen, dat het altijd beter is, iets te welwillend te zijn, dan aan een tekort aan welwillendheid mank te gaan. Vanzelf heeft een Synode ook te waken voor eigen waardigheid.

Die waardigheid is haar niet door menschen opgelegd.

Zij heeft die ontvangen van het Hoofd der kerk. Daarom mag zij die niet laten aantasten.

Doch gelukkig houden de Gereformeerden hun Synode wel zóó in aanzien, dat deze zich over het verlies van haar waardigheid niet al te bezorgd behoeft te maken.

Zij kon dan ook tegenover Dr Geelkerken toegewijder staan, dan op zichzelf het strenge recht het toeliet.

Deze niterste toegewijder bleek allereerst uit

De Citatie.

De kerken hebben het recht een Dienaar des Woords, tegen wien een klacht is ingebracht, te citeeren, d. i. voor zich te roepen om voor haar verantwoording te doen.

Over dat citatie-recht vindt men het noodige in het kerkrechtelijke rapport.

Wij gaan dat thans niet ontwikkelen.

Nu bleek het noodzakelijk Dr Geelkerken te citeeren.

Maar hier was dit een ingewikkeld geval.

In den regel vermeldt men het woord „citeeren” in den oproep niet.

Ook de Synode van Leeuwarden gebruikte het niet tegenover Ds Netelenbos.

Alleen in uiterste noodzaak, wanneer de geroepene niet verschijnt, pleegt men er gebruik van te maken.

Daartoe zag b.v. de Classis Amsterdam zich tegenover Dr Geelkerken gedwongen.

Deze geschiedenis bewees, hoezeer Dr G. zich aan dat woord stootte.

Hij gaf te kennen, dat hij zich door niemand zou laten citeeren.

Waar de zaken zóó stonden, was daar de Synode niet verplicht om tegenover Dr Geelkerken zich van het woord „citeeren” te bedienen, ten einde hem duidelijk te maken, dat de kerken haar citatie-recht niet konden en mochten prijsgeven?

Men gevoelt het moeilijke van dit punt.

Om echter zooveel mogelijk alles te vermijden, wat Dr G. prikkelen kon, besloot zij haar oproep te formuleeren in termen, die vriendelijker klonken.

Zij deed daarmee van haar citatie-recht geen afstand.

Dat zou tegen ons Gereformeerd kerkrecht indruisen.

Alleen het woord „citatie” schakelde zij uit.

Zoo werd dan het volgende telegram gekoncipieerd:

„Synode verzoekt u, morgen, Woensdag om 2 uur ter vergadering te komen voor toelichting van uw protest, inlichtingen met betrekking tot uw zaak en nadere verklaring van gevoelen.”

„Citeeren” was vervangen door „verzoeken”.

— Droeve afloop.

Besloot de Generale Synode verleden week Vrijdag Dr Geelkerken voor drie maanden te schorsen, opdat hij zich in dien tijd zou beraden en overeenkomstig de vurige bede van den Praeses zich zou veroolmoedigen en met schuldbelijdenis terugkeeren, zoo is de laatste hoop vervlogen.

Gingen er stemmen op, dat de vier dagen bedenktijd (welke door de korrespondentie tot zeven dagen zijn verlengd) om de bekende verklaring te onder teeken, wel wat kort was, Dr G. heeft gemeend de drie maanden bedenktijd, welke de Synode hem schonk, niet noodig te hebben.

In minder dan een dag was hij met zijn oordeel gereed en stond zijn voornemen vast zich aan het schorsingsbesluit niet te onderwerpen.

Een zelfde gedragslijn volgde de meerderheid van den kerkeraad van Amsterdam-Zuid.

Zij had op Zondag 7 Maart een deputatie per auto naar den Praeses gezonden, om mede te deelen, dat zij met haar antwoord tegen den tijd, waarop de Synode zou bijeenkomen, niet klaar kon zijn, ofschoon de Synode om geen antwoord van den kerkeraad gevraagd had.

Maar haar beslissing om tegen het besluit der Synode in te gaan, viel aan den avond van den zelfden dag, waarop de schorsing van Dr G. bekend was geworden.

Wij kunnen het niet anders dan betreuren, dat zulk een haast werd gemaakt.

Met zich aan de beslissing der Synode te onderwerpen, zouden en Dr G. en de meerderheid van den kerkeraad niets hebben verloren.

Men zou den tijd hebben gehad om alles nog eens rustig te overwegen.

Het mocht evenwel zoo niet zijn.

Dr G. trad Zondag 14 Maart toch op en het politiegeleide gaf aan dit geval zelfs iets sensationeels.

Zoo werd de Generale Synode gedwongen om in te grijpen.

Zij had, hoewel zij het tegendeel hoopte, de mogelijkheid, dat het zóó zou loopen, toch onder de oogen gezien.

De besluiten lagen gereed om, zoo Dr Geelkerken of de kerkeraad of beide niet in de schorsing zouden berusten, tot afzetting uit het ambt over te gaan.

Trokken de afgevaardigden de voorgaande weken toch al niet welgemoed naar Assen op, ditmaal was de gang nog zwaarder.

Het is waarlijk geen geringe zaak broeders in het ambt te moeten ontzetten.

Als het er op aankomt, voelt men eerst, hoe pijnlijk dit is.

Maar er kon niet gearzeld, wyl het hier niet ging over een bijkomstige, doch een zeer principiële kwestie.

Uit enkele adressen bleek, dat sommigen het principiële van deze kwestie nog niet voldoende inzien.

Op onze Gereformeerde pers rust thans de roeping, dit helder in het licht te stellen, een roeping, waaraan ook wij ons niet mogen onttrekken.

Hoe verheugend zou het zijn, indien en Dr G. en de meerderheid van den kerkeraad bij nadere bezinning alsnog hun doolweg verlieten en zich weer bij de Gereformeerde Kerken voegden.

Nog is hun de pas niet afgesneden.

Nog moet er den Heere om gesmeekt worden.

Bij al deze droefheid stemt het dankbaar, dat een deel van den kerkeraad trouw bleef en dat een groot deel van de gemeente tot deze scheuring niet zal medewerken.

Reeds zijn er maatregelen getroffen, dat het trouwe deel der gemeente, de eigenlijke Gereformeerde Kerk van Amsterdam-Zuid dus a.s. Zondag zal kunnen samenkomen.

Om konflikten te voorkomen en alles een ordelijk en vredelievend verloop te doen hebben, zal deze samenkomst wel in een lokaal of in lokalen worden gehouden.

Vanzelf draagt dit een voorloopig karakter.

Wij vertrouwen, dat men aan beide kanten aan verkeerde bewegingen des vleesches niet zal toegeven.

Met sensatie, met „relletjes” is de kerk der Heeren niet gebaat.

Het is niet onmogelijk, dat ook in andere deelen van het land zich kleinere of grootere groepen zullen vereenigen, die de zijde van Dr G. kiezen.

De Synode heeft ook daarover haar gedachten laten gaan en vaste lijnen getrokken.

Zij heeft deputaten benoemd om, zoo noodig, delijk op te treden.

Hartelijk wenschen wij, dat zij passief kunnen blijven.

Voor iemand zijn houding bepaalt, wachte hij eerst de nadere toelichting over de Synodale besluiten af.

Wij willen o zoo gaarne allen voor onze kerk behouden.

Doch alleen op voorwaarde van oprechtheid. Niemand konformeere zich geveinsdelijk.

Is iemand het veroordeelde beginsel van Dr G. van harte toegedaan, dat hij van ons scheide, hoe smartelijk het ook voor ons is.

Dat wij scheiden in vriendschap en onderling waardering.

De twee worden, k

samenvloei

De Syno

ginsel van

En dat l

niet toesta

Hoezeer v

scheur toch

toeroepen:

Het is ve

oos lossche

houden.

Wij blijve

dan als dw

En de dw

laten, zu

de waarhe

Maar nog

overijling.

Het wor

sank van

's Heeren

Men deze

begeerde k

Dan twijf

nu nog mis

men in het

van de Sch

heeft.

En zij zu

Synode geg

vreemde be

Blijve al

geweerd.

Zoo is h

was en nes